

Andere getijden

Jeroen Brouwer

De dukdalven steken metershoog uit het water bij het *Zollkanal* dat de binnenstad van Hamburg scheidt van *Der Speicherstadt*. Eind 19e eeuw werd Hamburg door Bismarck gedwongen een einde te maken aan de status van vrijhaven die de stad veel voorspoed heeft gebracht. Perzische tapijten en specerijen konden vanaf dat moment alleen zonder inklaren worden opgeslagen in de pakhuisen van de tolvrije *Speicherstadt*. Deze gebouwen vormen een mooi voorbeeld van de industriële geschiedenis van de stad. Dezelfde stad waar onlangs de *Deutsche Anwaltverein* haar jaarlijkse advocatendag organiseerde.

Net op tijd hebben de *Bundesrat* en de *Bundestag* ingestemd met modernisering en verbetering van het vergoedingensysteem. 'Die befriedende Tätigkeit des Anwalts wird besser honoriert.' Ondanks een zekere verbetering blijft het water onze Duitse beroepsgegoten aan de lippen staan. Iets meer dan helft van de 130.000 advocaten voert praktijk in een *Einzelkanzlei* met een gemiddelde omzet van ongeveer € 56.000. Dat leidt tot een ondernemingsbeloning voor belasting van zo'n € 22.000. Voor de zogenaamde *örtliche Sozietät* (middelgroot kantoor, 35%) bedraagt het inkomen voor belasting € 56.000, voor de *Großkanzleien* (10%) € 77.000. Je hoeft geen sluiswachter te zijn om vast te stellen dat het water hoog staat. De Duitse grondwet garandeert vrije advocatuur. Daar wordt zeer aan gehecht. De overheid houdt vast aan het opleiden van *Einheitsjuristen*. Na een academische opleiding, twee staatsexamens en vele jaren later hebben allen het recht, maar slechts enkelen de mogelijkheid, rechter te worden. Het overgrote deel stroomt de advocatuur in. 'Er sei Muss-Anwalt, weil er nicht Richter haben werden könnte.' Een specifiek postacademische beroepsopleiding advocatuur is dringend noodzakelijk.

Terug in het land van de Rijndelta bedacht ik met gepaste bescheidenheid dat het dit jaar vijftien jaar geleden is dat de beroepsopleiding in handen van de Orde kwam. Het derde lustrum wordt op 16 juni aanstaande gevierd met een congres. Een anders samengestelde instroom van afgestudeerden als gevolg van de Bachelor-Masterstructuur levert een nieuwe golf op die om beheersing vraagt. Het monopolie van de Orde voor wat betreft de beroepsopleiding is op termijn niet zonder meer houdbaar en wellicht zelfs onwenselijk. De Orde evolueert van opleidingsuitvoerder naar kwaliteitsbepaler en -bewaker. Ontwikkelingen aan universiteiten, advocatenkantoren en opleidingsaanbieders dragen bij aan meer diversiteit van nieuwe intreders. Daarom wordt de mogelijkheid onderzocht om een selectief balie-examen te ontwerpen. Ongetwijfeld zal de laatste waterstand worden gemeld bij het congres.

Het gaat daarbij overigens niet om het beheersen van de instroom. Als vanzelf ontstaat er immers een evenwicht tussen vraag en aanbod door ons stagesysteem. Omwille van *checks and balances* dient de advocaat een vrij beroepsbeoefenaar te blijven. Dat als antwoord op Gunst en Bruinsma die in het *NJB* een vraagteken plaatsen bij de veronderstelling dat het vrije beroep de enig mogelijke of toelaatbare vorm van advocatuur zou zijn. In een, overigens lezenswaardige, bijdrage concluderen zij dat Multinational en Multidisciplinary Partnership in de advocatuur nauwelijks voet aan de grond hebben gekregen. Deze kantoor typen hebben schipbreuk geleden op een rotsvast geloof in de traditionele waarden van de advocatuur. De onderzoekers vonden een zwak verband tussen werken op een groot kantoor en oriëntatie op commercialiteit. De plaats in de piramide is weer wél van belang: 'Commerciële attitudes komen in de advocatuur dus vooral tot ontwikkeling naarmate advocaten meer verantwoordelijkheid dragen voor het financiële reilen en zeilen van de maatschap, en niet zozeer naarmate zij werkzaam zijn bij een groter kantoor.' Geloof in economische wetten over winst en verlies is overigens ook een traditionele waarde. Enfin, MNP en MDP voor andere 'getijden'.

De liberale Engelsen hebben hun eigen probleem met verwatering. In een serie van uitspraken van de *Court of Appeal* in procedures tussen *Three Rivers District Council* versus *The Bank of England* wordt geknaagd aan 'legal privilege'. Wat is er aan de hand? De partij aan de zijde van *Three Rivers* verzocht om openbaarmaking door de Bank of England van documenten die ooit verstrekt zijn aan een onderzoekscommissie (*The Bingham Inquiry*). De *Court of Appeal* oordeelde dat niet de hele bank betrokken is, maar uitsluitend drie medewerkers belast zijn met de coördinatie van de verstrekking van documenten. Slechts de communicatie tussen deze medewerkers en de betrokken advocaat werd als gepriviliegeerd beschouwd: 'The Court also held that these documents would not have been privileged in any event because they were not prepared for the dominant purpose of obtaining legal advice'. Wie is de cliënt en wat is een juridisch advies?

Vrije beroepsbeoefening aan de drie rivieren Elbe, Rijn en Thames. Gelukkig blijft ook met nieuwe getijden alles stromen.

84e jaargang – 4 juni 2004 – nr. 8
Verschijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business Information bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie

mr. drs. G. C. van Daal
mr. W.K. van Duren
mr. Y. van Gemerden
mr. W. Heemskerk
dr. L. Hesselink
mr. P.T.C. van Kampen
mr. A.A.M. van der Meer
mr. P.F.F. Nabben
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. M. Perfors
dr. mr. L.W.M. Wopereis

Uitgever

drs. J.W. van der Weele

Eindredactie
Linus Hesselink

Bureau redactie
Charlotte Helmer

Redactionele bijdragen

t.a.v. L. Hesselink
Reed Business Information bv
Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226
fax 070-4415919
e-mail: linus.hesselink@reedbusiness.nl
Bezoekadres: Benoordenhoutseweg 46, Den Haag
Zie www.elsevierjuridisch.nl

Juridische Vacaturebank
www.jbb.nl

Beeld

Vormgeving: VILLA Y, Andre Kljnsen
Tekeningen: Floris Tilanus
De Pinguin: W.C. van Manen

Lay-out/vormgeving

Unit-1, Dimitry de Bruin

Correctie
Sandra Braakmann

Druk
Drukkerij Groen bv, Leiden

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460, fax 0172-233017
e-mail: dbmbv@euronet.nl
Advertentietarieven op aanvraag
Personeelsadvertenties: € 1,97 per mm bij een kolombreedte van 40 mm
Inzendtermijn afl. 9: 11 juni 2004
afl. 10: 2 juli 2004

Abonnementen

Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag (Neuhuskade 94, 2596 XM Den Haag), tel. 070-3353535, fax 070-3353531. Niet-leden betalen € 150 per jaarabonnement (incl. BTW en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen schriftelijk worden opgezegd tot uiterlijk twee maanden voor beëindiging van het lopende abonnement. Reed Business Information Klantenservice verzorgt de abonnementenadministratie voor niet-leden: Reed Business Information bv, afdeling Klantenadministratie, postbus 808, 7000 AV Doetinchem. Tel. 0314-358358, fax 0314-349048, e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl Losse nummers: € 8,50

Reed Business Information bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonnementsovereenkomst). Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business Information bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business Information bv en haar groepsmaatschappijen.

Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business Information bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.